

damo ih svaki dan, makar u prolazu. I da, njihovi idoli zaista jesu Adolf Hitler, Rudolf Hes i Dimitrije Ljotić. I da, "oni" zaista bi i psihički i fizički terorizali ljude. I da, "oni" to zaista i rade. Svaki dan. I da, "oni" će i nastaviti to da rade, potpuno neometano - sve dok im roditelji ne postanu svesni toga šta im rade deca, sve dok im prijatelji ne postanu svesni toga šta im rade prijatelji, sve dok čitavo društvo, svi mi, ne shvatimo da "oni" deo istog društva u kojem i mi živimo, i da je naša dužnost da povodom toga zauzmemo

ODLUČAN I
BESKOMPROMISAN STAV

PROTIV FAŠIZMA,
BEZ KOMPROMISA!

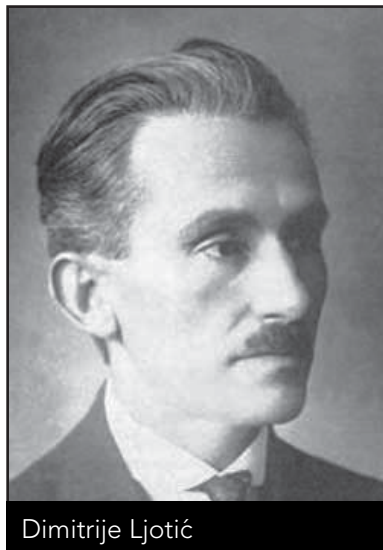
Postojanje fašističkih grupa u Srbiji je danas realnost. Sveopšta navela nacionalizma i među-nacionalnih tenzija zamagljuje našu percepciju realnosti i čini da zaboravimo da su neke pojave potpuno neprihvatljive. Ako ne reagujemo na fašizam, onda smo već prošli pola puta do potpune legitimizacije ove zločinačke ideologije.

Danas su fašisti u Srbiji okupljeni u nekoliko organizacija: "Krv i Čast/Nacionalni stroj", "Rasonalisti", "Obraz", "Omladinski pokret 64 županije" ("64 Vármegye Ifjúsági Mozgalom")... Ono što ih čini izuzetno opasnim jeste, na prvom mestu, njihova sklonost ka nasilju. Neonacisti su u Srbiji dokazano odgovorni za barem tri ubistva, kao i za nebrojene druge nasilne incidente čije su žrtve bili pripadnici najrazličitijih manjina, ali i svi građani Srbije.

Fašizam se u Srbiji oslanja i na domaću fašističku tradiciju koja seže od osnivanja pokreta Zbor 1935. godine, ali i na najnovije pozajmice iz zapadnog neonacističkog pokreta. Jedna od tih pozajmica je i

taktika nasilne borbe poznata pod imenom “otpor bez vođe”. Ovakav vid organizovanja, koji insistira na decentralizovanosti, omogućava neonacistima da u javnosti ostave pogrešan utisak o nepostojanju nekakvog organizovanog fašističkog pokreta. Zato je pogrešno fašističko divljanje shvatati kao pojedinačne, nepovezane, “pijane” ispade. Druga stvar koja fašiste u Srbiji čini izuzetno opasnim su veze koje ovi ekstremisti imaju za zvaničnim i opšteprihvaćenim strukturama u društvu, kao što su političke stranke ili državne institucije.

Dimitrije Ljotić

Na fašizam moramo reagovati svi solidarno. Fašisti su obično ljudi, koje svaki dan srećemo na ulici i naša dužnost kao aktivnih članova i članica društva jeste da reagujemo na pojave nasilja i mržnje, kao i na pokušaje da ideologija čiju suštinu čine nasilje i mržnja stekne legitiman status u društvu. Vrlo je važno da oni koji su u većini odbiju da se povinuju volji nasilne manjine - a upravo takvu manjinu predstavljaju fašisti. Zato je antifašizam neophodan. Danas, kao i uvek.

Zrenjaninu. Zrenjinska policijska uprava je, naime, sve izgrede ovog tipa tokom istražnih radnji (tj. u slučajevima kada su ikakve istražne radnje postojale) tretirala isključivo kao “pijane izgrede”, potpuno zanemarujući njihovu ideološku objedinjenost i organizovani karakter. Takvi rezultati, čak i zanemarujući povezanost fašistoidnih grupacija sa aktuelnim političkim strukturama, nisu začuđujući. Zaposleni u policijskim upravama su, istovremeno, i članovi društva, onakvog kakvo ono jeste - društva u kome se, zahvaljujući različitim manipulacijama, manifestacije fašizma doživljavaju kao normalne. Sve god je u čitavom društvu nemoguće povezati izjave tipa “Romi su lopovi”, “Mađarice su kurve”, “Muslimani smrde”, “Hrvatima su ustaše”, “homoseksualizam je bolest”, sa izričito fašistoidnim ideologijama, do tada će i policijska uprava podržavati sve predrasude o kojima smo govorili, imajući u vidu da većina stavova radikalnih desničara odgovara samo malo ekstremnijem izrazu onoga što se u društvu percipira kao normalno. Međutim, jednom kada društvo u svom većinskom delu postane svesno zločinačkog karaktera ovakvih generalizacija i podela, fašistička pretnja će biti marginalizovana - policija će u regulaciji ovog problema postati nepotrebna. Jer, najekstremniji i organizovani fašisti su uvek i svuda bili u manjini, ali su postajali dominantni i preuzimali vlast onda kada se većina (ne-fašističkog) stanovništva priklanjala njihovoj dominaciji ili nije smatrala da je neophodno suprotstaviti joj se. Zato je aktivan antifašistički stav neophodan.

“To su naša deca”

Ovo, u stvari, nije predrasuda, već sušta istina. Da, “oni” jesu naša deca, naši rođaci, naši drugovi, naši poznanici, naši sugrađani. Vi-

zvanog General), čiji je tržišno-fašistički režim odneo nebrojene žrtve.

“Postojanje i delatnost fašistoidnih organizacija isključivo spada u nadležnost obližnjih policijskih stanica”

U susretu fašističkim i desno-ekstremističkim ideologijama, lokalna policijska uprava vrlo često ne reaguje na adekvatan način. To nije čudno s obzirom da policija reaguje na određene izgrede tek kada se ti izgredi označe kao kriminalni od strane viših, političkih struktura, što proizilazi iz same prirode autoritarne institucije kakva je Država. To se može videti i na primeru policijske uprave u

PROTIV O FAŠIZAM BI KOMPROMI SOSKO!

I ađes postoil fašističke grupe ande Srbija. Te na reagu sardam po fašizam, atunći već nakljam dropaš drom žikaj celo zločinačka ideologija.

Ađes si e fašiste ande Srbija kidine ande majbut grupe: “Krv i čast/ Nacionalni stroj”, “Rasonalisti”, “Obraz”, “Omladinski pokret 64 županije” (“64 Vármegye Ifjúsági Mozgalom”)... Kova so činile but opasne si ađes pop prvo tan, von si sikade te napadin amen. Neonacsturja ande Srbija, doka žime si ke si došale kaj mudarenas bar po trinen ženens maškar kodola sas i aver nacija i kalen romen ande Srbija.

E nacsturja ande Srbija osloninpe pe amari nacističko tradicija savi si kerdi 1935. Berš. Majnevo nacističko pokret. Jer katar kodola pozajmice si pindardi po anav “otpor bez vođe”. Kaja organizacija omogučil lenge te ando tem, meken bilašipe, ke von čí postoin ande čí jek organizovano fašističko grupa. Anda kođa si pogrešno svatime fašistički podivljjin taj izgledin sar e mate.

Dujto pe soste si e fašisturja ande Srbija opasne si e manuša kaj sile veze ande političke stranke taj ande državne institucije. Po fašizmo musaj te reaguisaras savore. Von si obične manuš kaj svako ges malavasle pe ulice. Taj amaro dužnost si kodola aktivne manuša te reaguin pe zor taj pe mrza.

Ande kođe si antifašizam neophodno. Ađes sar i sadejek.

A FASIZMUS ELLEN KOMPROMISSZUM NÉLKÜL!

Manapság Szerbiában valóban léteznek fasiszta csoportulások.. A minél több nacionalizmus, a nemzetek közötti tenzió elhomályosítja a valóságot előlünk. Ennek következtében elfelejtjük, hogy ezek a jelenségek elfogadhatatlanok. Ha nem reagálunk a fasizmusra, már a fele úton vagyunk ahhoz, hogy mi is a része legyünk.

Napjainkban több fasiszta egyesület működik: „Krv i čast/Nacionalni stroj”, „Racionalisti”, „Obraz”, „64 Vármegye Ifjúsági Mozgalom”... Ezek az egyesületek, első sorban, veszélyesek az erőszakoskodásaik miatt a többiek felett. Szerbiában a neonácisták legalább három bebizonyított gyilkosságot követtek el, majd több más erőszakos incidenst, amelyeknek az áldozata a kisebbség és Szerbia más lakossai voltak.

A fasizmus Szerbiában az 1935-ös *Zboron* és más új nyugati neonácista mozdulatokon alapszik. Ezekből a neonácista mozdulatokból átvett erőszakos taktika a „vezető nélküli ellenállás”. Az ilyen fajta szervezkedések lehetővé teszik nekik, hogy a lakosság téves véleményét alkosson róluk, hogy azt gondolja, hogy nem léteznek szervezett fasiszta mozdulatok. Ezért nem kell azt gondolnunk, hogy a fasiszta örjögések csak individuális, részeges kiesések.

A második dolog, amely veszélyessé teszi a fasisztákat Szerbiában az, hogy kapcsolatban vannak a hivatalos és elfogadott társadalmi szervezetekkel, mint amilyenek a politikai pártok és az állami intézmények. A fasizmusra szolidárisan kell reagálnunk. Tagjai egyszerű

koj opciji. I kao što zagovornici “demokratske”, liberalno-kapitalističke tranzicije mlako ističu svoj tunjavi anti-fašizam, tako i glasnogovornici radikalnih desničara zagovaraju nekakav svoj koncept “socijalne pravde” u nekakvoj “domaćinskoj”, “beloj”, “etnički čistoj” (mada, i dalje u potpunosti kapitalističkoj) državi, bez ikakvog daljeg objašnjenja. I kao što potpuno nedoručeno, mistifikovano i zamagljeno ostaje šta, u stvari, znači ta “socijalna pravda” koju ističe ekstremna desnica i kako tačno

Avgusto Pinoče

planira da je ustanovi, isto tako ostaje bez ikakvog objašnjenja zašto njima navodno suprotstavljeni zagovornici demokratsko-tajkunske tranzicije ni na koji način ne reaguju (ili reaguju retko i mlako) na postojanje fašizma u današnjoj Srbiji.

Posebno uznemirava što se i među nekim navodnim antifašistima, a zagovornicima ekstremnog neoliberalnog kapitalizma, mogu naći i takvi ljudi kao što je Ivan Janković, jedan od ekonomskih ideologa LDP-a i pisac ekonomskog programa ove stranke, koji javno uzdiže režim čileanskog desničarskog diktatora Pinočea (od milošte

somborskih neonacista do smrti tučen Dalibor Borota. Osim toga, u našoj zemlji su česti nasilni incidenti usmereni protiv pripadnika najrazličitijih manjina, ali i svih građana Srbije. Navedena ubistva se obično nisu desila “tek tako” već su bila posledica mnogobrojnih nasilnih ispada na koje javnost i nadležni organi nisu reagovali na adekvatan način. Uzrok tome je neozbiljan pristup problemu fašizma, gde se ovakvo ekstremno nasilni slučajevi shataju kao izolovani i sporadični incidenti. Pravilno bi bilo shvatiti ih kao zločine koji su sasvim logična posledica jedne zločinačke ideologije - fašizma.

“Etnički i/ili rasno čista država će mi omogućiti da ekonomski bolje živim”

U stvari, ne. Premda je tzv. “socijalna pravda” princip koji razni desni ekstremisti često ističu kao jedno od svojih osnovnih načela, njihovo shvatanje “pravde” u okviru te sintagme ne odgovara opšte uvreženom. Ni jedna od desničarskih opcija nema nikakav problem sa “tržištem rada”, ne poznaje termin “socijalne države” i, uopšte, čitav koncept ekonomske egalitarnosti odbacuje kao “komunjarsku”, “anarhističku”, “pedersko-jevrejsku” ili “narkomansku” propagandu. Šta više, fašistoidne ideologije su najčešće samo opravdanje za udruživanje države i krupnog kapitala u jednu totalitarnu, nasilnu tvorevinu sa apsolutnom kontrolom, u kojoj se niko, izuzev predstavnika vlasti i krupnog kapitala, ne pita ni o čemu.

“Postoje dve jedino moguće opcije: ili pljačkaška tranzicija, ili fašizovana Srbija”

Zagovornici i jedne i druge strane su utrošili jako puno vremena i medijskog prostora na ubeđivanje javnosti u ovu lažnu dilemu, svaki iz svojih razloga pribavljanja (nevoljnih) pristalica svojoj politič-

emberek, akikkel minden nap találkozunk az utcán. A mi feladatunk az, hogy, mint a társadalom aktív tagjai, reagáljunk ezekre a próbálkozásokra, hogy egy erőszakon és útálaton alapozódó ideológia ne kapjon legitim beosztást a társadalomban.

Nagyon fontos, hogy a többség ne alkalmazkodjon az erőszakos kisebbséghez, mint amilyenek a fasiszták. Ezért az antifaszizmus elkerülhetetlen. Ma is, mint mindig.

NEKOLIKO ČESTIH SAVREMENIH PREDRASUDA O FAŠIZMU I ŽRTVAMA FAŠIZMA

“Homoseksualizam je bolest”

Sa stanovišta moderne medicine, potpuno netačno. Svetska zdravstvena organizacija je još 1990. godine objavila da homoseksualizam ne spada u aberantna stanja. To što niti nadležno ministarstvo, ministarstvo zdravlja u Srbiji, niti Lekarska komora Srbije NIKADA nisu izašli u javnost sa tim podatkom, niti sa svojim zvaničnim stavom po tom pitanju, ne može se drugačije okarakterisati nego kao medijska manipulacija i zločin protiv javnosti i čovečnosti.

“Romi su lopovi”

Gotovo celokupna populacija Roma, u stvari, živi isključivo od svog rada, i to najčešće veoma teškog rada, pod uslovima na koje niko drugi ne želi da pristane. Romska manjina, potpuno zapostavljena od strane države, najčešće se susreće sa rasnom segregacijom i brojnim predrasudama koje joj u potpunosti onemogućavaju redovno školovanje (gotovo sva romska deca se iz redovnih zrenjaninskih škola prebacuju u specijalnu školu “9. maj” bez ikakvih medicinskih razloga), redovno zaposlenje, rad i isplatu pod istim uslovima sa većinskim stanovništvom.

“Srbi nikada nisu bili fašisti”

Ovaj stav je, osim toga što je i sam zasnovan na rasističkim premisama jer generalizuje čitavu jednu populaciju, potpuno netačan.

Pravoslavna Crkva, kroz, recimo, kanonizaciju vladike Nikolaja Velimirovića, autora antisemtiskog naslova “O Jevrejima” (u okviru knjige “Reči srpskom narodu kroz tamnički prozor”, objavljenoj 1981), čoveka koji je održao nadgrobno slovo Dimitriju Ljotiću i koga je sam Adolf Hitler odlikovao 1935. godine. Posebnu težinu problemu fašizma u savremenoj Srbiji daje i postojanje parlamentarnih stranaka koje izravno institucionalizuju nacističku ideologiju kroz, na primer, izrežirane “rehabilitacije” Milana Nedića i Dimitrija Ljotića, dajući im svojevrсни oreol “srpskih heroja”.

Specifičnost mladih srpskih fašista je da su mnogi od njih studenti. Najčešće studiraju istoriju ili teologiju na Bogoslovskom fakultetu. Nekima će zvučati čudno, ali među studentima Bogoslovske fakulteta se nalaze i pripadnici neonacističke struje srpskog fašizma. Visoko obrazovanje omogućava fašistima da pobegnu sa margine srpskog društva i zauzmu uvažene položaje, kao profesori istorije ili veronauke, ili čak i sveštenici SPC.

Još jedan podatak koji uznemirava jeste i da je pokret “Obraz” svojevremeno imao dobre odnose sa Vojskom Jugoslavije. Nebojša Krstić, pokojni predsednik ovog pokreta je, u zvaničnom glasilu VJ, časopisu “Vojska”, objavljivao feljton o Nikolaju Velimiroviću.

“Bezopasni su”

Potpuno netačno. Neonacisti su u Srbiji nesumnjivo odgovorni za barem tri ubistva. 1997. godine na smrt su pretukli romskog dečaka Dušana Jovanovića. Godine 2001. u Beogradu su nacisti do smrti prebili čuvenog glumca Dragana Maksimovića, misleći da je romske nacionalnosti, a 2007. godine u Crvenki je od strane dvadesetak

neo-ustaških paravojnih formacija. Posebno je uznemirujuće i što je još uvek aktuelni premijer Srbije Vojislav Koštunica 1996. godine napisao članak za časopis *Obraz* iz kojeg će par godina kasnije izrasti (po MUP-u Srbije) klerofašistički pokret istog imena. Možda još više uznemirava njegov odgovor koji je dao u decembru '96. godine kada je u jednom intervjuu bio upitan šta misli o D. Ljotiću: "... Kao političar, kao mislilac, Dimitrije Ljotić nesumnjivo predstavlja jednu mnogo složeniju ličnost, sasvim drugačiju od načina na koji je ona prikazivana u zvaničnoj komunističkoj, Jugoslovenskoj istoriografiji."

"Malobrojni su, i marginalni"

U stvari, fašizam u Srbiji je veoma organizovan. Postoji više neformalnih organizacija neonacističkog ideološkog opredeljenja (od kojih je najpoznatija "Krv i čast/Nacionalni Stroj"). Šta više, postoje i legalne, formalne, registrovane nevladine organizacije (NVO), koje čak i MUP Srbije smatra za fašističke - na primer, "Obraz" (od strane MUP-a označen kao "klerofašistička" organizacija). Svoju ulogu u normalizaciji desnog ekstremizma imala je i Srpska

Nikolaj Velimirović

Naime, kao što je, na žalost, slučaj i sa većinom evropskih naroda, neki Srbi jesu bili fašisti. Još 1935. godine u tadašnjoj Jugoslaviji osnovan je pokret "Zbor" Dimitrija Ljotića kojeg je odlikovala ideologija agrarno-fašističkog karaktera sa klerikalnim

Navijači "Borca" sa kapuljačama i rekvizitima Kju Kluka Klana

elementima. Pripadnici ovog pokreta će posebno ostati upamćeni kao saradnici fašističkog okupatora kada su se, od 1941. do 1945., borili protiv pripadnika pokreta otpora i pomagali okupatoru u vršenju zločina nad civilnim stanovništvom, uključujući i zloglasno streljanje civila u Kragujevcu.

"Fašizam u Srbiji ne postoji"

Ova konstatacija se često potkrepljuje retoričkim pitanjem: "kako je moguće da u Srbiji, koja je imala onoliko žrtava pod nacističkim režimom, danas postoji fašizam?" - te se, nakon toga, uglavnom zaključuje da se radi o nekakvoj političkoj provokaciji. Međutim, i uprkos tome, upravo u toj i takvoj Srbiji, fašizam postoji, i to čak i u svom najogoljenijem vidu. Da, u današnjoj Srbiji zaista postoje ljudi

koji za svoje idole uzimaju Adolfa Hitlera, Rudolfa Hesa, Dimitrija Ljotića.

Fašistički pokreti u Srbiji ugrubo se mogu podeliti na **neo-nacističke** i **klero-fašističke**. U Srbiji još od 1995. godine deluje srpska sekcija (ili, kako to nacisti kažu, "divizija") međunarodnog neo-nacističkog pokreta "Krv i čast". Ovaj pokret je kod nas od nedavno poznat i pod imenom "Nacionalni stroj".

Organizaciju "Krv i čast" karakteriše posebna taktika "borbe" koja se naziva "otpor bez vođe". "Otpor bez vođe" kao taktika podrazumeva decentralizovanost i organizovanje u malim ćelijama, kao i nepostojanje formalnog članstva. Zbog toga akcije neo-nacista često izgledaju kao nepovezani incidenti i ostavljaju pogrešan utisak o nepostojanju neo-nacističkog pokreta u Srbiji.

Osim "Krv i časti", od neonacista u Srbiji deluju još i "Racionalisti" koji nisu u dobrim odnosima sa pripadnicima pokreta "Krv i Čast/ Nacionalni stroj", iako su u prošlosti obe grupe bile kolektivni članovi krovne organizacija "Savez nacionalista Srbije" (plakati ove organizacije sa natpisom *Srbija Srbima* su se pre nekoliko godina našli i na zidovima našeg grada), kao i pripadnici organizacije "Omladinski pokret 64 županije" ("64 Vármegye Ifjúsági Mozgalom").

Što se klero-fašista tiče najpoznatiji je pokret "Obraz", (deluje i u Zrenjaninu) zatim nekoliko ljotićevskih grupacija i drugi...

"To su neke male, ćelave budale"

Neonacističke struje u okviru omladinskih grupa tzv. "skinheads"-a su najuočljiviji, najprepoznatljiviji nosioci različitih varijacija radikalnih ksenofobičnih ideologija u Srbiji danas (treba napomenuti

da nisu svi "skins" fašisti kao i to da ovaj pokret originalno nije bio desno-ekstremističkog karaktera). Međutim, tematika fašizma u današnjoj Srbiji nije ograničena na njih - drugi aspekt problema predstavlja institucionalizovano fašističko ludilo na nivou vlasti. Kada, na primer, Dragan Jovanović, gradonačelnik Topole, izjavi da će se romska naselja u "njegovom" gradu "opasivati žicom" - možemo li, imamo li prava zaključiti da se radi o nečemu drugom? Posebnu težinu toj pretnji pretvaranja Srbije u nacističke koncentracione logore daje činjenica da je njen medijski zagovornik čovek koji, kao gradonačelnik i pripadnik legalne, čak parlamentarne stranke na srpskoj političkoj sceni, ima moć da to zaista i uradi, sa sve blagoslovom (ili barem, bez osude) iz beogradskog sedišta svoje partije.

Više parlamentarnih partija u Srbiji ima konekcije sa desnim ekstremistima. I sama desno-ekstremistička SRS, je poznata po svojim vezama sa brojnim evropskim ekstremistima. Takva je npr. francuska rasistička partija Nacionalni front Žan Mari Le Pena, poznatog, između ostalog, i po izjavi da je "Holokaust samo jedan detalj u Drugom svetskom ratu", ali i po tome što su se za vreme građanskog rata u Jugoslaviji pripadnici Nacionalnog Fronta borili u redovima